

Dzeltenā gārņa pirmais novērojums Latvijā

GAIDIS GRANDĀNS,
gaidis_g@inbox.lv

Dzeltenais gārnis *Ardeola ralloides* ligzdo Dienvidēropā, Tuvajos Austrumos un Āfrikā. Latvijai tuvākās ligzdošanas vietas ir Ukrainā. Pēc mājaslapas Tarsiger.com informācijas, dzeltenais gārnis līdz šim nav novērots mūsu kaimiņvalstīs Lietuvā un Igaunijā. Tomēr, pateicoties daudz lielākai putnu vērotāju aktivitātei, dzeltenais gārnis regulāri tiek novērots vēl tālāk uz ziemeļiem. Tā ir zināmi 20 novērošanas gadījumi Zviedrijā, seši Somijā un divi Norvēģijā (Tarsiger.com dati). Tā tagad ir 368. suga Latvijas putnu sarakstā (pēc Putni.lv datiem).

Bija vēla 2020. gada 1. jūlija pēcpusdiena. Tobrīd lauku ekspedīciju starplaikā atrados Daugavpilī un jau kopš agra rīta nodarbojos ar tādām biologus maz aizraujošām lietām kā datu analīze, atskaišu un pārskatu gatavošana. Kādā brīdī sapratu, ka vajadzētu izvēdināt galvu, un piezvanīju vietējam putnu vērotājam Andrim Ertam. Pārrunājām iespējas

Foto: Andris Erts

kaut kur īsi aizbraukt pavērot putnus, bet beigās nolēmām tomēr putnošanu šajā vakarā atlikt, jo laika apstākļu prognoze nebija labvēlīga – lietus un vējš. Pēc neilga laika manu darbošanās datorā pārtrauca Andra zvans: “Jauna suga Latvijā! *Skvako heron*¹ Daugavā pie Šuņupes!” Par sugas noteikšanas pareizību man nebija ne mazāko šaubu, jo 2019. gada pavasarī teju divas nedēļas kopā ar Andri bijām putnu vērošanas ekskursijā Izraēlā, kur dzeltenie gārņi ir samērā bieži sastopama suga. Lieki piebilst, ka nekavējoties tvēru pēc nepieciešamā inventāra un skrēju uz auto, lai dotos preti jaunajam “ķeksim”.

Pēc īsa brīža atrados Daugavas krastā, un tur patiešām barojās dzeltenais gārnis – mana 307. Latvijā novērotā suga! Putnu kopīgi vērojām vairāk nekā divas stundas. Tiesa, steigā biju aizmirsis fotokamerā ielikt atmiņas karti, bet, tā kā neizskatījās, ka putns grasītos pazust, paspēju aizbraukt gan pēc atmiņas kartes, gan teleskopā. Visu novērojumu laiku dzeltenais gārnis aktīvi barojās Daugavas krasta sēkļos, veicot arī samērā tālus pārlidojumus. Sprotot, ka labākus foto iegūt neizdosies (putns atradās upes pretējā pusē), devāmies mājup. Pa šo laiku ziņa jau izplatījās Latvijas aktīvāko putnu vērotāju vidū, bet šajā vakarā neviens ierasties nevarēja.

Abi ar Andri sarunājām atkal tikties jau rītausmā, lai censtos vēlreiz ieraudzīt dzelteni gārņi un mēģinātu iegūt labākas kvalitātes foto. Diemžēl Daugavā no rīta putnu vairs neatradām. Vēlāk, dienas gaitā pievienojoties Sandim Laimem (kurš ķeksēšanas nolūkā veica vienu no Latvijā šobrīd

garākajiem autobusu tiešajiem maršrutiem Cēsis–Daugavpils teju 5 stundu garumā), pārmeklējām vēl sugai potenciāli piemērotas vietas Daugavpils pilsētas apkārtnē, bet nesekmīgi.

Jāpiebilst, ka dzeltenais gārnis ir jau otrā (!) Latvijai jaunā putnu suga, kuru Andris Erts ir atklājis Daugavas posmā starp Daugavpils dzelzceļa un Vienības tiltu. 2014. gada 22. oktobrī viņš šeit pamanīja un dokumentēja smiltāju čakstīti *Oenanthe isabellina*, kas joprojām ir vienīgais šīs sugas novērojums Latvijā. Te Andris ir novērojis arī akmeņu čipsti *Anthus petrosus* – otrais zināmais (un vistālākais) novērojums iekšzemē. Tieši pateicoties Andra entuziasmam, vēl 2013. gadā kopīgi atklājām stabilu mazo dumpju *Ixobrychus minutus* populāciju Daugavpils pilsētā. Andra reto putnu novērojumu klāsts Daugavpilī un tās apkārtnē ir gana plašs – Latvijā vienīgais avozetas *Recurvirostra avosetta* novērojums rudens mēnešos Daugavas sērēs pie Nīcgales, ausainie cīruļi *Eremophila alpestris*, stepes lijas *Circus macrourus*, parastā pūkpīle *Somateria mollissima* Daugavā pie Dvietes u.c.

Summary New bird species for Latvia – Squacco Heron! /Gaidis Grandāns/

On 1 July, 2020 a new bird species for Latvia – Squacco Heron *Ardeola ralloides* – was observed in Daugavpils, in the SE part of Latvia. The bird was observed by the Daugava River by local birdwatcher Andris Erts. The Squacco Heron's breeding range is S Europe, the Middle East, and Africa. The closest breeding sites to Latvia are located in Ukraine. According to the Tarsiger.com website there have been no Squacco Heron observations in Lithuania or Estonia yet. Despite this, there are 20 records of this species in Sweden, six in Finland and two in Norway (Tarsiger.com data).

¹ *Squacco heron* – dzeltenā gārņa nosaukums angļu valodā.